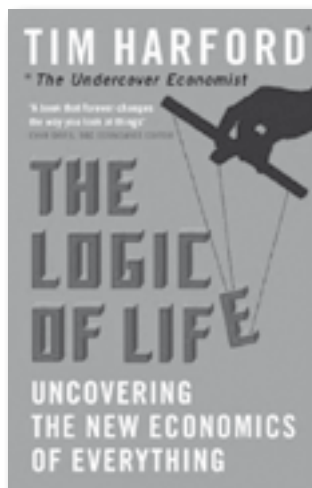

De redactie nodigt lezers uit boeken te recenseren voor deze rubriek

Op een congres luidde een opmerking eens: "No theory yet, but we'll always have Becker". Zo laat ook het uitgangspunt van het populair-wetenschappelijke boek *The logic of life* van econoom Harford zich omschrijven. In navolging van onder anderen Nobelprijswinnaar Becker stelt Harford dat menselijke gedrag doorgaans rationeel is, ook als het aankomt op liefde, criminaliteit, politiek, racisme, poker of zelfs seks. Neem bijvoorbeeld de liefde. In New York vinden met name hoger-opgeleide vrouwen lastig een partner. Een gedachte-experiment van Harford verklaart waarom. Stel, twintig mannen en twintig vrouwen moeten koppels vormen. Elk koppel ontvangt honderd euro, om vervolgens naar eigen goeddunken te verdelen. In dat geval ligt een gelijke verdeling voor de hand zodat elk van beiden in het koppel vijftig euro krijgt. Stel nu dat er niet twintig maar negentien mannen zijn; in dat geval zal één vrouw geen koppel kunnen vormen. Dit heeft niet alleen gevolgen voor deze ene vrouw, maar ook voor alle anderen. De vrouw die geen koppel vormt, zal een andere vrouw onderbieden. Het uiteindelijke resultaat van successievelijk onderbieden is een miniem bedrag van, zeg, een euro voor de vrouw en 99 euro voor de man. En daarmee heeft slechts een kleine verandering in de verhouding tussen het aantal mannen en vrouwen grote gevolgen. En laten vrouwen in New York nu in de meerderheid zijn. Een experiment van de economen Fryer, Goeree en Holt suggereert een deels rationele verklaring voor discriminatie. Deelnemers kregen de rol van werkgever of werknemer. Werknemers moesten elke ronde beslissen of ze geld investeerden in een opleiding die de kans op een hoge testuitslag vergrootte. De werkgevers kregen niet de opleidingsbeslissing te zien, wel de testuitslag alsmede een irrelevante indeling van werknemers in een paarse en groene groep. Werkgevers kregen uitbetaald als ze geschoolde werknemers aannamen, werknemers als ze aangenomen werden, ongeacht hun opleiding. Wanneer nu in de eerste ronde mensen in bijvoorbeeld de groene groep een hogere testuitslag hadden, selecteerden werkgevers vervolgens op groene kleur in plaats van op testuitslag. Dit ontnam de paarse groep werknemers, die de aannamepercentages te zien kregen, vervolgens de prikkel te investeren in onderwijs, dat dan ook prompt niet meer plaatsvond. Harford geeft legio andere voorbeelden van wat hij *the new economics of everything* noemt. Zo valt te lezen hoe democratie ontstaan is als oplossing van een *commitment*-probleem en hoe de individuele wens om in de buurt te wonen van in ieder geval enkele groepsgenoten tot volledige segregatie kan

Harford, T. (2008) *The logic of life, uncovering the new economics of everything*. Londen: Little Brown.

leiden. Ook stelt Harford dat persoonlijk contact en e-mail complementen en geen substituten zijn, een dollar in New York 61,2 cent waard is en de samenstelling van optiepakketten van CEO's niet zozeer de oplossing van een *agency*-probleem tussen raad van bestuur en aandeelhouders is maar een uitvloeisel ervan. En voor het milieu zou het goed zijn stadsbewoners te subsidiëren, daar steden per inwoner minder vervuילend zijn dan het platteland. Harford geeft leuke, interessante en treffende voorbeelden. Het populaire van 'populairwetenschappelijk' is daarmee ten volle geslaagd. Dat geldt niet zonder meer voor het wetenschappelijke, althans soms roept rationaliteit als verklaringgrond

meer vragen op dan dat ermee beantwoord kunnen worden.

Zo verklaart Harford het New Yorkse vrouwenoverschot door de voorkeur die vrouwen hebben voor rijke partners, die vooral in New York te vinden zijn. Maar zou dat niet weer mannen, die op uiterlijk heten te selecteren, moeten aantrekken, en had een gelijke verdeling daarmee niet meer voor de hand gelegen? En ofschoon het zeker een opmerkelijk en interessant gegeven is, wordt niet helder waarom het rationeel is van de werkgevers in het experiment om op kleur, en niet op testuitslag, te discrimineren. Soms gaat het geven van sprekende voorbeelden ten koste van een consistente verklaring. Rationaliteit is dan een buiten de discussie geplaatst, alles verklaarend en daarmee tautologisch principe. Dat overtuigt niet, al is het exemplarisch voor de economische wetenschap. Interessanter is het als Harford rationaliteit wel problematiseert, en niet bij voorbaat andere, bijvoorbeeld (neuro-)psychologische verklaringen uitsluit. Zo stelt hij het idee van Becker dat verslaafden genot en langetermijnschade rationeel afwegen, tegenover het idee van Schelling dat het op directe behoeftebevrediging gerichte primitieve deel van het brein het bij verslaving wint van het evolutionair later ontstane cognitieve deel.

De logica van het leven wordt in het boek niet ontrafeld, ook Becker is geen antwoord op alle levensvragen. Maar in dit geval zijn er dan altijd de gemakkelijke voorbeelden, het aanstekelijke enthousiasme en de onderhoudende schrijfstijl van Harford nog. En in afwachting van een allesverklarende economische theorie, is dat ruim voldoende.

DAVID HOLLANDERS

Promovendus aan de Universiteit van Amsterdam